

Київський університет імені Бориса Грінченка
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра фінансів та економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОДАТКОВА СИСТЕМА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки

6.030601 «Менеджмент»
(шифр і назва напрямку підготовки)

інститут, факультет, відділення

Факультет інформаційних технологій та управління
(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	<u>2906</u>
(підпис)	<u>[Signature]</u>
«	» 20 <u>16</u> р.

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Податкова система для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування», напрям підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Розробник:

Сосновська Ольга Олександрівна, доцент кафедри фінансів та економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів та економіки.

Протокол від «28» серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри

I. Zelisko
(підпис)

Зеліско І.М.
(прізвище та ініціали)

Грищенко Д.М.

© Сосновська О.О. 2016 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»,	Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки	
	6.030601 «Менеджмент»		
Модулів – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Рік підготовки 4-й	
Змістових модулів – 2		Семестр 7-й	
Загальна кількість годин – 72			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4		Лекції 16 год.	
		Семінарські 12 год.	
		Модульний контроль 4 год.	
		Самостійна робота 40 год.	
		Індивідуальні завдання 0 год.	
		Вид контролю у 7-му семестрі – Залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 44% / 56%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – вивчення фінансових відносин, пов'язаних з примусовим відчуженням і перерозподілом частини вартості національного продукту з метою формування загальнодержавного фонду грошових ресурсів.

Завдання курсу – засвоєння теоретичних та організаційних основ податкової системи та податкової політики, методики розрахунків, порядку сплати прямих і непрямих податків юридичними та фізичними особами, альтернативних систем оподаткування, діяльності Державної фіскальної служби України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- принципи побудови, функціонування і розвитку податкової системи в Україні;
- економічну сутність оподаткування як складової частини державного регулювання економіки;
- функції податків у ринковій економіці, їх взаємозв'язок і вплив на кінцеві макроекономічні показники;
- особливості реалізації державного та корпоративного податкового менеджменту та його функцій;
- визначення елементів податку;
- організацію податкової системи в Україні;
- основні види загальнодержавних і місцевих податків і зборів; об'єкти оподаткування з загальнодержавних та місцевих податків і зборів та порядок їх визначення;
- порядок проведення податкових розрахунків, складання звітності та сплати до бюджету основних видів податків і зборів;
- права і обов'язки, відповідальність платників податків і зборів;
- механізми розрахунку та справляння податків.

вміти:

- аналізувати наслідки реалізації відповідної податкової політики держави;
- формувати базу оподаткування;
- розраховувати усі загальнодержавні податки та збори;
- розраховувати суми податкових зобов'язань з місцевих податків і зборів;
- користуватися нормативно-правовим актами і науковою літературою з податкової проблематики;
- застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти функціонування податкової системи

Тема 1. Сутність і види податків

Сутність податків. Генезис податків. Зародження держави і податків. Історичний розвиток форм оподаткування. Визначення податків, їх ознаки як економічної категорії. Податки та інші форми платежів до бюджету – плата, відрахування, неподаткові доходи. Функції податків. Фіскальна функція, механізм її реалізації. Податки як основа фінансової бази держави. Регулююча функція. Основні напрямки регулювання економіки та соціальної сфери. Дискусійні питання функцій податків. Термінологія оподаткування. Елементи податку: суб'єкт (платник) і носій, об'єкт оподаткування, джерело сплати, одиниця оподаткування, податкова ставка, квота. Методи побудови податкових ставок. Універсальні та диференційовані податкові ставки. Тверді та процентні ставки. Класифікація податків, її ознаки. Поділ податків за економічним змістом на прямі та непрямі. Класифікація податків за економічною ознакою об'єкта оподаткування – податки на доходи, капітал і споживання. Класифікація за ознакою органів державної влади, які їх встановлюють, – загальнодержавні та місцеві податки.

Тема 2. Організація податкової системи

Податки в системі державних доходів. Методи формування державних доходів. Податковий метод формування доходів держави як основний в умовах ринкової економіки. Податкова система. Поняття податкової системи і вимоги до неї. Обсяг видатків бюджету як визначальна база побудови податкової системи. Рівень централізації валового внутрішнього продукту в бюджеті, його залежність від обсягу і характеру функцій держави. Податкова система України. Основні етапи її становлення. Склад і структура податкової системи України.

Тема 3. Державна фіскальна служба України

Історія формування Державної фіскальної служби в Україні. Організаційна структура органів державної податкової служби та їх основні завдання. Функції Державної фіскальної служби України. Функції середнього та базового рівня державної податкової служби України. Податкова міліція як складова частина органів податкової служби та її завдання. Повноваження органів Державної фіскальної служби. Фінансові та адміністративні санкції, які накладаються органами податкової служби. Основи та організація податкової роботи, її основні елементи. Правове регламентування встановлення податків.

Тема 4. Облік платників податків і надходжень податків до бюджету

Облік платників як один з головних елементів податкової роботи. Особливості обліку юридичних осіб. Порядок реєстрації юридичних осіб. Реєстр юридичних осіб. Державна реєстрація фізичних осіб – платників податків. Присвоєння ідентифікаційних номерів фізичним особам – платникам податків. Особливості взяття на облік фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості взяття на облік фізичних осіб, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та отримують доходи не за місцем основної роботи. Облік податків і неподаткових платежів. Особові рахунки – порядок їх відкриття і ведення.

Змістовний модуль 2. Податкові платежі та збори

Тема 5. Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість, його зародження і розвиток. Передумови введення податку на додану вартість в Україні. Поняття доданої вартості, методи її обчислення. Платники і ставки податку на додану вартість. Сутність нульової ставки по податку на додану вартість. Операції, що оподатковуються за нульовою ставкою. Об'єкт оподаткування. Операції, що включаються в об'єкт оподаткування. Перелік операцій, що виключені з об'єкта оподаткування. Поняття бази оподаткування по податку на додану вартість. Порядок визначення бази оподаткування для операцій різних видів. Пільги по податку на додану вартість. Види пільг по податку на додану вартість: нульова ставка, звільнення від

оподаткування, виключення з об'єкта оподаткування. Різниця в механізмі нарахування податку на додану вартість за різних видів пільг. Перелік операцій, що звільняються від оподаткування. Порядок визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету. Звітний податковий період. Поняття податкового зобов'язання і податкового кредиту. Порядок визначення дати податкового зобов'язання. Податкова накладна. Порядок відшкодування податку на додану вартість з бюджету для операцій, що оподатковуються за нульовою ставкою, і для інших видів операцій. Строки сплати ПДВ.

Тема 6. Акцизний збір

Акцизний збір як форма специфічних акцизів. Історія його введення в Україні. Акцизний збір в системі інших непрямих податків, його недоліки та переваги. Платники акцизного збору. Об'єкт оподаткування для вітчизняних та імпортованих товарів. Перелік підакцизних товарів. Два види ставок по акцизному збору: тверді (фіксовані) та процентні (пропорційні). Порядок визначення оподатковуваного обороту та суми акцизного збору для вітчизняних та імпортованих товарів, щодо яких застосовуються процентні ставки. Порядок визначення сум акцизного збору для вітчизняних та імпортованих товарів, щодо яких застосовуються тверді ставки. Особливості у механізмі оподаткування алкогольних та тютюнових виробів. Акцизні марки: порядок їх отримання вітчизняними виробниками та імпортерами і використання. Строки сплати акцизного збору для імпортерів алкогольних та тютюнових виробів. Пільги по акцизному збору. Строки сплати та подання розрахунків до податкових органів.

Тема 7. Мито

Мито в системі непрямих податків. Митна політика та її цілі. Термінологія митної справи: митна територія, митний контроль, види переміщення через митний кордон, митна декларація та декларанти. Платники мита. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення митної вартості. Два види митних ставок: тверді та процентні. Види процентних ставок: преференційні, пільгові, повні. Пільги для юридичних і фізичних осіб. Порядок визначення суми мита та його сплати на рахунки митних органів. Порядок перерахування мита до бюджету.

Тема 8. Податок на прибуток підприємств

Прибуткове оподаткування в системі податків з підприємств. Загальна характеристика прибутку як об'єкта оподаткування. Бюджетне значення податку на прибуток підприємств. Податок на прибуток як регулюючий чинник. Переваги і недоліки податку на прибуток підприємств. Платники і ставки податку на прибуток. Об'єкт оподаткування. Особливості оподаткування деяких видів операцій, товарів і платників. Оподаткування страхової діяльності. Порядок оподаткування результатів діяльності, що здійснюється за довгостроковим контрактом. Поняття неприбуткової установи або організації та види їх доходів, які звільняються від оподаткування. Порядок оподаткування виграшів в лотерею та інші види ігор. Оподаткування нерезидентів. Особливості оподаткування операцій із розрахунками в іноземній валюті. Оподаткування дивідендів та спільної діяльності на території України. Оподаткування операцій з борговими вимогами та зобов'язаннями. Визначення амортизації. Пільги по податку на прибуток. Усунення подвійного оподаткування. Порядок нарахування податку на прибуток і строки сплати. Авансові платежі: порядок встановлення і строки сплати.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом		Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль	Семестровий контроль
Змістовий модуль І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ										
1.	Сутність і види податків	x		2	x	2		6	x	x
2.	Організація податкової системи	x		2	x	2		6	x	x
3.	Державна фіскальна служба України	x		2	x			4	x	x
4.	Облік платників і надходжень податків до бюджету	x		2	x	2		4	x	x
Разом		36		8	-	6		20	2	x
Змістовий модуль ІІ. ПОДАТКОВІ ПЛАТЕЖІ ТА ЗБОРИ										
5.	Податок на додану вартість	x		2	x	2		6	x	x
6.	Акцизний збір	x		2	x	2		4	x	x
7.	Мито	x		2	x			4	x	x
8.	Податок на прибуток підприємств	x		2	x	2		6	x	x
Разом		36		8	-	6		20	2	x
Залік		72		16	-	12		40	4	x

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти функціонування податкової системи		
1	Сутність і види податків	2
2	Організація податкової системи	2
3	Облік платників і надходжень податків до бюджету	2
Разом за 1-й змістовий модуль		6
Змістовий модуль 2. Податкові платежі та збори		
4	Податок на додану вартість	2
5	Акцизний збір та мито	2
6	Податок на прибуток	2
Разом за 2-й змістовий модуль		6
Разом		12

6. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти функціонування податкової системи		20	30
1	Етапи становлення податкової системи України	6	10
2	Становлення та розвиток Державної фіскальної служби України	6	10
3	Актуальні проблеми розвитку податкової системи України	8	10
Разом за 1-й змістовий модуль		20	30
Змістовий модуль 2. Податкові платежі та збори		20	30
4	Механізм визначення ПДВ до бюджету. Бюджетне відшкодування з ПДВ	6	10
5	Особливості справляння акцизного податку та мита	8	10
6	Фінансові санкції за порушення податкового законодавства	6	10
Разом за 2-й змістовий модуль		20	30
Разом		40	60

9. Індивідуальні завдання – не передбачено навчальним планом

10. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 36 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модулів	Теоретико-методологічні аспекти функціонування податкової системи				Податкові платежі та збори			
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2
Теми лекцій	Сутність і види податків	Організація податкової системи	Державна фіскальна служба України	Облік платників і надходжень податків до бюджету	Податок на додану вартість	Акцизний збір	Мито	Податок на прибуток підприємств
Теми семінарських занять	Сутність і види податків	Організація податкової системи	Облік платників і надходжень податків до бюджету	Податок на додану вартість	Акцизний збір. Мито	Податок на прибуток підприємств		
Самостійна робота	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Види поточного контролю	Модульна к.р. №1 25 балів				Модульна к.р. №2 25 балів			
Підсумковий контроль	Залік							

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), семінарські заняття, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

12. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання самостійних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і самостійних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів

контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2			100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	
15	15	20	20	15	15	

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3
3	Виконання завдань для самостійної роботи	10	3	30	3	30
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	2	20	2	20
6	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	82	-	82

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1	Модуль 2
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	100	-	-
2	Максимальні підсумкові оцінки за змістовими модулями (ММ)		50	50
3	Фактична кількість балів, отриманих студентом за видами поточного контролю (<i>приклад</i>) (ФБ)		76	80
4	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$		46	48
5	Підсумкова семестрова модульна оцінка студента $C = M_1 + M_2$		94	
6	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента $P = C$		94/A	

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

13. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- презентації.
- навчальні посібники.
- робоча навчальна програма.
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- засоби підсумкового контролю (тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

14. Рекомендована література

Базова література

1. Власюк, Н.І. Податкова система: навч. посіб. / Н.І.Власюк, Т.В.Мединська. - Львів: Магнолія 2006, 2009. - 229 с.
2. Гавриленко, Н.В.Податкова система: навч. посіб. / Н.В.Гавриленко. - Львів: Новий світ-2000, 2010. - 325 с.
3. Доброскок, О.В. Податковий контроль та його ефективність: навч. посіб. / О.В.Доброскок ; Ун-т економіки і управління. - Київ : Алерта, поточного. - 237 с.
4. Довгалюк, Василь Іванович. Податкова система: навч. посібник для вузів / В.І.Довгалюк, Ю.Ю.Ярмоленко. - К.: Центр навч. л-ри, 2007. - 360 с.
5. Економічний тлумачний словник. Понятійна база законодавства України у сфері економіки / [упоряд. Д.Д.Гордієнко]. - К. : КНТ, 2006. - 307 с.
6. Іванов, Ю.Б. Податкова система. Екологічні податки: навч. посіб. / Ю.Б.Іванов, Є.І.Котляров; Харківський нац. екон. ун-т. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. - 147 с.
7. Коцупатрий, М.М. Податковий облік і звітність: навч. посіб. / М. М. Коцупатрий, С. І. Ковач, В. В. Мельничук; Держ. вищ. навч. закл. "Київський нац. екон. ун-т" ім. Вадима Гетьмана. - Вид. 2-ге. - Київ : КНЕУ, 2009. - 309 с.
8. Мединська, Т.В. Податкова система: навч. посіб. / Т.В.Мединська, Н.І.Власюк. - 2-ге вид. - Львів: Магнолія - 2006, 2010. - 275 с.
9. Онисько, С.М. Податкова система: підручник / С.М.Онисько, І.М.Тофан, О.В.Грицина; за заг. ред. С.М.Онисько. - 4-те вид. - Львів: Магнолія 2006, 2009. - 333 с.
10. Оподаткування в Україні: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Н.М.Деева, Н.І.Редіна, Т.О.Дулік та ін.; за ред. Н.І.Редіної]; Дніпропетровська держ. фін. акад. - Київ: Центр учбової л-ри, 2010. - 541 с.
11. Податки в Україні: навч. посіб. - Київ, 2011. - 367 с.
12. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій : навч. посібн. / під ред. Іванова Ю.Б., Майбурова І.А. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 492 с.
13. Податкова система: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О.Лютий, Л.М.Демиденко, М.В.Романюк та ін.]; за ред. І.О.Лютого; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : ЦУЛ, 2009. - 455 с.
14. Податковий менеджмент: підручник / Ю.Б.Іванов, А.І.Крисоватий, А.Я.Кізіма та ін. – К. : Знання, 2008. – 525 с.
15. Пришва, Н.Ю. Податкове право України: навч. посібник / Н.Ю.Пришва. - Київ: Юрінком Інтер, 2010. - 365 с.
16. Пріб, К.А. Податкова система України: термінологія і формулювання основних положень: навч. посіб. для студ. вузів / К.А.Пріб, В.І.Федько; Акад. муніципального упр. - К. : Центр навч. л-ри, 2007. - 319 с.
17. Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту: монографія / за заг. ред. Ю.Б.Іванова. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. – 496 с.
18. Регулятивний потенціал податкової системи України: монографія / Ю.Б.Іванов, О.М.Тищенко, К.В.Давискіба та ін. - Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. - 335 с.
19. Соколовська, А.М. Основи теорії податків: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.М.Соколовська. - Київ : Кондор, 2010. - 325 с.
20. Фрадинський, О.А. Основи оподаткування: навч. посіб. / О.А.Фрадинський. - Львів : Новий світ-2000, 2010. - 339 с.
21. Хорошаєв, Є.С. Формування інтегративної фіскальної моделі в Європейському Союзі: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.00.02) / Київ. нац. екон. ун-т ім.

В. Гетьмана. - К., 2007. - 18 с.

22. Цимбал, Т.Я. Правове регулювання податкової системи України: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Цимбал, Тетяна Яківна; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь, 2008. - 18 с.

23. Ярема, Богдана Павлівна. Податкова система: зб. задач та тести: навч. посіб. / Б.П.Ярема, В.П.Маринець. - 3-тє вид. - Л.: Магнолія Плюс, 2006. - 272 с.

Ресурси мережі Інтернет

24. Законодавство України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>

25. Кодекс України Про надра від 27.07.1994 № 132/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр>

26. Ліга Бізнес-Інформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net.

27. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=92-15>

28. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua.

29. Податки та бухгалтерський облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: basa.tav.kharkov.ua.

30. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

31. Про Єдиний митний тариф: Закон України від 05.02.1992 р. № 2097-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon1.rada.gov.ua.

32. Сервер Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.